

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto

HE 136/2020

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuloverolain, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain sekä konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain 2 ja 7 §:n muuttamisesta

Rahastot on suljettava tosiasiallisesta johtopaikasta seuraavan yleisen verovelvollisuuden soveltamisen ulkopuolelle

Finanssiala ry (FA) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto tosiasiallista johtopaikkaa koskevasta HE:sta. Esityksen mukaisesti ulkomaisten yhteisöjen saattaminen Suomessa yleisesti verovelvolliseksi tosiasiallisen johtopaikan perusteella auttaa tavoittamaan tilanteet, joissa yhteisö on epäaidosti sijoittautunut toiseen valtioon ja toiminta on veronkierron luonteista. Esitykseen liittyy kuitenkin ongelmia erityisesti rahastojen osalta, jotka tulee korjata pysyvällä ratkaisulla:

- **FA esittää, että eduskunta edellyttää VM:n käynnistävän selvityksen pysyvistä rahastoja koskevasta poikkeuksesta viipymättä. Selvityksen tulee olla valmis vuoden 2021 aikana. FA esittää myös, että määräaikaista poikkeusta pidennettäisiin vuodella. Tämä on perusteltua, jos selvittämisessä kestäisi esimerkiksi komission kanssa käytävien keskustelujen takia.**
- Rahastojen osalta HE:ssa esitetään kahden vuoden tilapäistä poikkeusta sääntösten soveltamisesta, jonka aikana selvitettäisiin pysyvän poikkeuksen mahdollisuutta. FA pitää tilapäistä rahastotoimialaa koskeva poikkeusta askeleena oikeaan suuntaan, mutta asiassa tarvitaan yhä pysyvää rahastojen poissulkevista sääntelyn piiristä.
- Ulkomaiset rahastot eivät ole sääntelyllä tavoiteltu kohde. Lain soveltamisen johdosta näille toimijoille voi syntyä yleinen verovelvollisuus Suomeen. Jos johtopaikkasääntelyä sovellettaisiin jatkossa ulkomaisiin rahastoihin, näiden rahastojen hallinnointi ja johtaminen tullaan siirtämään Suomesta pois. Samalla riskinä on myös suomalaisten rahastojen hallinnoinnin siirtyminen pois Suomesta.
- FA:n käsitys on, että pysyvä rahastoja koskeva poikkeus on mahdollista säätää EU:n valtioneuvoston päätöksen puitteissa. Asiassa on huomattava, että vastaavia poikkeuksia on jo käytössä mm. EU:n rahastokeskittyminä toimivissa Irlannissa sekä Luxemburgissa.
- **FA esittää myös, että valiokunta täsmentäisi mietinnössään, ettei sääntelyä ole tarkoitettu sovellettavan tilapäisinä pidettävissä poikkeuksellisissa olosuhteissa, kuten koronapandemian aikaan, jolloin matkustaminen on rajoitettua.**

Rahastojen pysyvä poissulkeminen on tärkeää alalle ja Suomen kilpailukyvyllle

Esitykseen on sisällytetty kahden vuoden tilapäinen rahastotoimialaa koskeva poikkeus, jonka aikana selvitetäisiin pysyvän poikkeuksen mahdollisuutta. FA pitää tilapäistä rahastotoimialaa koskeva poikkeusta askeleena oikeaan suuntaan, mutta asiassa tarvitaan yhä pysyvää rahastojen poissulkemista sääntelyn piiristä:

- Suomessa tapahtuva rahastojen hallinnointi tuo Suomeen liiketoimintaa, tietotaitoa ja työpaikkoja. Jos johtopaikkasääntelyä sovellettaisiin jatkossa ulkomaisiin rahastoihin, rahastojen hallinnointi ja johtaminen tullessaan siirtämään Suomesta pois.
- EU:n sisällä toimijat ovat keskittäneet rahastoliiketoimintaansa usein yhteen valtioon: Mikäli ulkomaisten rahastojen hallinnointia siirretään pois Suomesta, on uhkana, että samalla suomalaisten rahastojen hallinnointi siirtyy pois täältä, koska toiminta halutaan pitää keskitettynä hallinnollisen ja operatiivisen työn minimoimisen kautta saavutettavan kustannustehokkuuden vuoksi.

Laki aiheuttaa edelleen tulokinnanvaraisuutta ja epäselvyyttä suomalaisten toimijoiden hallinnoimien ulkomaisten rahastojen osalta siitä, syntyisikö näille rahastoille tai jopa niiden osuudenomistajille veroseuraamuksia Suomessa, minkä lisäksi verotuksellisen asuinvaltion muutos voisi aiheuttaa veroseuraamuksia myös sijoittautumisvaltiossa. FA huomauttaa, että kahden vuoden määräaika kuluu hyvin nopeasti ja epäselvään oikeustilaan onkin saatava selvitys mahdollisimman pian, vuoden 2021 aikana, jotta toimijat eivät joudu tekemään ratkaisuja liiketoimintansa tulevaisuudesta epätietoisuudessa. Rahaston verotuksen osalta tällaista riskiä ei haluta ottaa, ja epävarmuuden sijasta rahastoyhtiöt saattavat aloittaa uudelleenorganisoinnin riskien minimoimiseksi ajoissa huomioiden toiminnan luvanvaraisuus, ellei selvitys valmistu aikaisessa vaiheessa.

Esityksessä todetaan pysyvän rahastoja koskevan poikkeuksen osalta seuraavaa: *"Pysyvään rahastopoikkeukseen voisi liittyä SEUT:n 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valtiontuen näkökulmasta ongelmia, joita voitaisiin arvioida tarkemmin määräajan kuluessa. Määräajalla myös varmistettaisiin mahdollisuus riittävään siirtymäaikaan, mikäli toimialaa koskeva lainsäädäntö muuttuisi"*. **FA:n käsitys on, ettei asiaan liity valtiontukiongelmia: käytännössä vastaavia poikkeuksia johtopaikkasääntelyyn on jo käytössä muun muassa EU:n suurina rahastokeskittyminä toimivissa Irlannissa sekä Luxemburgissa.**

FA korostaa, että ulkomaiset rahastot eivät ole sääntelyn tarkoitettu kohde. Suomesakin kansallinen lähtökohta on, että kotimaisia rahastoja ei veroteta niiden saamista tuotoista vaan verotus tapahtuu sijoittajan tasolla. Mikäli rahastoja verotettaisiin niiden toiminnasta, olisivat ne huonommassa asemassa suhteessa esimerkiksi suoraan osakesijoittamiseen. Rahastot ovat kuluttajille suunnattuja sijoitustuotteita ja välillisen sijoittamisen kohteita toimintavaltioissaan – tällaisia toimijoita ei ole missään tarkoitettu verotettavan vastaavalla tavalla kuin muunlaista liiketoimintaa harjoittavia yhtiöitä. Ylipäätään EU-direktiiveillä on haluttu mahdollistaa rahastojen rajan yli tapahtuvaa hallinnointia – nyt kansallinen verosääntelyn muutos uhkaa estää tämän Suomessa. **Onkin absurdia, että jatkossa Suomesta käsin tapahtuva ulkomaisen rahaston hallinnointi ei olisi mahdollista, mutta ulkomailta kuten Luxemburgista olisi mahdollista hallinnoida suomalaisia rahastoja.**

FA esittää, että eduskunta edellyttäisi lakimuutoksen hyväksymisen yhteydessä VM:n käynnistävän selvityksen pysyvästä rahastoja koskevasta poikkeuksesta heti lainsäädännön hyväksymisen jälkeen, ja että selvityksen tulee olla valmis vuonna 2021.

FA esittää myös, että määräaikaista poikkeusta pidennettäisiin kolmeen vuoteen. Näin asian selvittämiseksi saataisiin lisää aikaa, mikäli esimerkiksi asiassa tarvittaisiin keskusteluja komission kanssa.

Koronatilanteesta johtuvat poikkeusjärjestelyt eivät saa johtaa veroseuraamuksiin

Esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan seuraavaa: *"Tosiasialliselta johtopaikalta edellytetään myös riittävää pysyvyyttä ja siten lyhytaikainen tai tilapäinen, vaikkakin koko yhteisön toiminnan kattava, tärkeimmän ylintä päivittäistä johtamista koskevan päätöksenteon harjoittaminen ei loisi Suomeen tosiasiallista johtopaikkaa."*

FA näkee, että esitystä tulisi vielä täsmentää sen osalta, koska mahdollinen johtopaikan muodostuminen olisi tilapäistä. Tosiasiallisen johtopaikan katsotaan muodostuvan käytännössä fyysisen läsnäolon perusteella. Elämme parhaillamme keskellä poikkeuksellisia aikoja, joiden voidaan olettaa kestävän vielä pitkälle ensi vuoteenkin. Voimassa on lukuisia matkustusrajoituksia, ja ylipäättään tarpeetonta matkustamista tulisi välttää. FA näkee, että tällaisessa tai vastaavissa poikkeuksellisissa tilapäisissä tilanteissa tulee suhtautua pidättyvästi tosiasiallisen johtopaikan muodostumiseen. Vastaava ajatus on tuotu esiin esimerkiksi OECD:n koronan vuoksi antamissa verosopimusten tulkinta-ohjeissa tosiasiallisen johtopaikan osalta.¹

FA esittää, että valiokunta täsmentäisi mietinnössään, ettei sääntelyä ole tarkoitettu sovellettavan tilapäisinä pidettävissä poikkeuksellisissa olosuhteissa, kuten korona-pandemian aikaan, jolloin esimerkiksi matkustaminen on rajoitettua.

FINANSSIALA RY

Lea Mäntyniemi

¹ OECD Policy Responses to Coronavirus – OECD Secretariat analysis of tax treaties and the impact of the COVID-19 crisis, kohta 15: *"It is unlikely that the COVID-19 situation will create any changes to an entity's residence status under a tax treaty. A temporary change in location of the chief executive officers and other senior executives is an extraordinary and temporary situation due to the COVID-19 crisis and such change of location should not trigger a change in residency, especially once the tie breaker rule contained in tax treaties is applied."* <http://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/oecd-secretariat-analysis-of-tax-treaties-and-the-impact-of-the-covid-19-crisis-947dcb01/>